

helft van het publiek het huis vroegtijdig verlaten", een bewijs van mislukking. G. Fonteyn (*De Standaard*) telde precies 53 theaterverlaters en gaf aan de zittenblijvers een prijs: "Een overgrote meerderheid van de toeschouwers heeft zeer aandachtig gekeken en geluisterd -bijna vijf uur lang- en zeer nadrukkelijk geapplaudisseerd." Ook E. Van Heer (*Knack*) merkte legen stoelen op, maar vindt dat "De Decker bewezen heeft dat ook in de KVS verstandig en degelijk teater kan worden gemaakt" en dat dit voortaan zo maar moet blijven. Dat hier met zoveel nadruk over de publieksreacties wordt geschreven, zegt iets over het KVS-publiek; dat een zeer behoorlijke productie tot een wonder uitgeroepen wordt, zegt iets over KVS-normen. In elk geval staan deze aspecten bij de BMC-versie niet ter discussie, ook niet bij I. Van der Veken (*Het Laatste Nieuws*) die zelf vroegtijdig opstapte.

In de verdeling van de pers aandacht wordt veel plaats gereserveerd voor de introductie van auteur en stuk, voor situering (Albee, Pinter, Müller, Tsjechov,...), samenvatting en interpretatie. Naar van gelang smaak, temperament en aandachtsveld worden daar telkens andere aspecten uitgelicht: het goede Nederlands, de taalgevangenis, de relatieproblematiek, het zoeken naar waarheid. De opvoering als zelfstandige interpretatie van het tekstgegeven, als relatief autonoom kunstwerk, als theatrale mededeling van een tijdsgebeuren, is echter niet of nauwelijks voorwerp van belangstelling: regie is voor Fonteyn, Van Den Eede, FDC (*Gazet van Antwerpen*) het dienen

van de auteur en het drijven van acteurs tot topprestaties. Hoe de spelregie uitgezet is, welk soort personage-ontwerp daarachter zit, blijft daarbij rijkelijk vaag. In grote omtrekken wordt dus wel de context van een productie geschetst, het opvoeringscentrum blijft leeg, krijgt geen gestalte. Enkel Van Heer en Breyne (*De Standaard*) besteden aandacht aan de tekenselectie, bespreken de voorstellingstekens als aflijning van een regie-intentie.

De productie als geheel of deelfacten ervan (m.n. acteerprestatie) wordt sterk evaluatief aangepakt, met verschillen in de bewoording van appreciatie of depreciatie. Van Heer hangt zowat aan het plafond van enthousiasme: een grandioze toneelbelevens zoals je ze maar zelden meemaakt (BMC) vindt hij, en een noch min noch meer revolutionaire productie in het geval van de KVS. Daarover (KVS) zijn ook de anderen het eens: ze biedt een zeldzame avond van collectieve ontroering (DS) en raakt en blijft hangen (GvA). De BMC-stemming verloopt gedempter: vier uur zijn te kort (DS), de voorstelling loont (DM) of was gewoon oeverloos (HLN).

Normatief wordt men pas in de Nederlandse pers. Tal van recensenten denken bij het zien van *Nachtwake* (BMC) met weemoed terug aan De Witte Kraai-versie van *Who's Afraid of Virginia Woolf*. Behoefte Norén ook geen commentaar, afstand, relativering. Is parodiëring van dit gegeven niet eerder vandoen. Zou *Nachtwake* ook ontmanteld en ontmaskerd kunnen worden, vraagt men zich af. De dieptepsychologie en het

relatiegewoet zijn inmiddels tot vermaak geworden, het is niet meer aan het theater om het probleem van de identiteit in al zijn serieuzeheid aan ons voor te schotelen (Pauline Rang, *Toneel Teatraal*). Meteen wordt het postmodernisme tot norm verheven, een stijlfiguur tot artistiek credo gemaakt, uit de heterogene theaterpraktijk één benadering gepast geacht. Het pleidooi voor het tonen van de pluriforme werkelijkheid vervalt zo in een uniform programma.

Publiek

Blauwe Maandag Compagnie gaf 29 voorstellingen van *Nachtwake*, waarvan 14 in Nederland, voor 4685 toeschouwers. KVS speelde *Nachtwake* 16 keer, waarvan twee buitenshuis, voor 5985 toeschouwers.

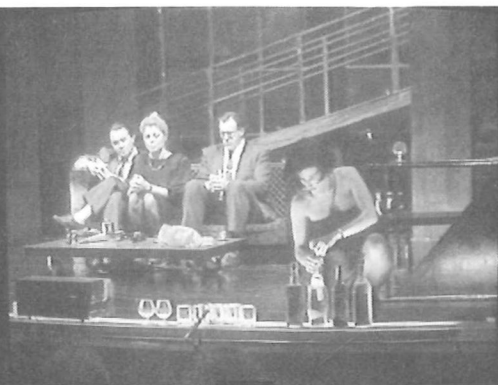
Luk Van den Dries

NACHTWAKE

Auteur: Lars Norén; vertaling Karst Woudstra; gezelschap: KVS; regie: Jean-Pierre De Decker; decor en kostuums: Marc Cnops; spelers: Ingrid De Vos, Dirk Buyse, Ronny Waterschoot, Chris Lomme. gezelschap: BMC; regie: Guy Joosten; vormgeving: Niek Kortekaas; lichtregie: Steve Kemp; spelers: Mieke De Groote, Peter Gorissen, Maarten Wansink, Lieneke Le Roux.

Het gebruik van de spiegel: narcisme en een identiteitsspel

Door de plaats van de drank in het decor worden andere verplaatsingslijnen getrokken: frontaal vs. lateraal

Slapstickmomenten: Alan nodigt tot koffie uit; gooi- en smijtwerk met de urn

